

SANDRA

Een Zeeuws- en Leids geslacht van Waalse afkomst

door

A.C. Macaré

(Eerder verschenen in Kronieken (1997) een uitgave van de Genealogische Vereniging Prometheus)

Inleiding

Onder de grote aantallen Zuid-Nederlanders die gedurende de Tachtigjarige Oorlog naar het noorden vertrokken behoorde ook de protestantse koopman Jean Sandra en zijn gezin. Tijdens het Twaalfjarig Bestand week hij uit naar Middelburg, waar hij als lidmaat werd ingeschreven bij de Waalse Kerk en zich vestigde als koopman. Hij was afkomstig van Tourcoing (Frankrijk), indertijd liggend in Vlaanderen in de Zuidelijke Nederlanden, nabij Rijsel (Lille). Dat er nog enige tijd banden met die stad bleven bestaan, bleek uit de staat van goederen van Jeans kleinzoon Esdras opgemaakt na diens dood in 1661.

Naast het koopmanschap waren een aantal leden van de Middelburgse familie Sandra betrokken bij het bedrijven van de 'Vrije Neringh'. Zij waren kaapvaartreders, hun schepen waren voorzien van een zg. commissie- of kapersbrief uitgegeven door de stadhouder of tijdens de stadhouderloze tijdperken door de Staten Generaal. Het aanvallen en buitmaken van vijandige schepen of schepen onder neutrale- of zelfs Nederlandse vlag, die goederen voor de tegenstander vervoerden, werd hierdoor gelegaliseerd.

Een kaperschip was vaak eigendom van meerdere reders, die uit hun midden een zakenbehartiger, een zg. boekhouder, aanstelden. Buiten het financiële beheer, zorgde de boekhouder voor het uitrusten en bevoorraden van het schip en stelde kapitein en bemanning aan. Indien er een prijs genomen was, werden schip en lading publiekelijk geveild en na aftrek van diverse lasten werd de netto opbrengst op evenredige wijze onder boekhouder en reders, afhankelijk van hun aandeel in de rederij, verdeeld¹.

Jean Walleran Sandra (IVa) behoorde tot een van de succesvolste boekhouders uit zijn tijd, zijn schepen maakten, tijdens de Spaanse Successie Oorlog, te zamen 167 schepen buit. De opbrengst hiervan was bijna drie miljoen gulden. Het grootste deel van de genomen schepen kwam op rekening van de voor Jean Walleran varende kapitein Willem Credo, op de schepen 'De Kleine Paarl' en 'De Grote Paarl'².

Aan het begin van de 18e eeuw raakten regenten en burgerij van Middelburg verdeeld in een orangistisch en een meer staatsgezinder kamp, waarbij de laatste partij steeds meer macht en zetels in het stadsbestuur verkreeg. Na de dood van de stadhouder-koning Willem III in 1702 spitste de tegenstellingen zich verder toe, hetgeen in Middelburg culmineerde tijdens het zg. 'Tumult van 26 januari 1704'. De orangistische regenten, na 1702 in de minderheid, probeerden met behulp van een gedeelte van burgerij en burgerwacht de macht weer in handen te krijgen, de coupe mislukte evenwel en het gros der opstandige regenten raakten daarna hun bestuurlijke functies kwijt³. Ook onder de leden van de familie Sandra heerste grote politieke verdeeldheid, de orangistische partij werd gesteund door David Sandra (IVb), zijn schoonzoon Philippus Erasm

en Hendrick van Dusseldorp, echtgenoot van Marguerite Sandra, hun politieke tegenhangers hadden de sympathie van Jean Walleran Sandra (IVa), Cornelis Clinckwerck gehuwd met Vincentia Sandra en Philip de Waele gehuwd met Catharina Sandra.

David Sandra had zitting in het kiezerscollege. Dit college bestond uit 12 van de 'notabelste' burgers die personen nomineerden voor het raadscollege, hun invloed werd echter meer en meer beperkt, wat tot conflicten leidde. Ten tijde van het 'Tumult' waren David en vier andere kiezers op het stadhuis om hun ongenoegen bekend te maken. Zij werden achteraf door de Middelburgse vierschaar medeschuldig bevonden aan de 'coupe', verloren hun ambt als kiesheer en werden veroordeeld tot verbanning uit Middelburg. Alleen een eed van trouw aan de magistraat kon dit laatste verhinderen. In een van de in die tijd veelvuldig geschreven en aangeplakte spot- of hekeldichten stond:

*laatste ordre van de bloedraad voor de getrouwen kiesheeren der stad Middelburg
door de officier (baljuw) 23 juli 1704:
hoor kiesers alle vijf de questie is beslegt
gij sijt gedeporteert en ook gecondemneert
een valschen eed te doen of 't is gereguleert
eer het ses uren is de stad te moeten ruymen
myn ordre is precies ick mag geen tyd versuymen 4*

Jean Walleran Sandra had geen behoefte zijn neef David te steunen. Als aanhanger van de overheersende groepering kreeg hij de wind in de zeilen en zette zich nog steviger op het pluche van de vroedschap van Middelburg.

De Middelburgse tak van de familie, voornamelijk bestaande uit kooplieden, sterft in de 18e eeuw uit. Pieter Sandra (IIIF), een telg uit de Zeeuwsvlaamse tak, vestigde zich halverwege de 17e eeuw vanuit Sluis als 'vellebloter' in Leiden. Hij werd de stamvader van een intellectuele familie. Veel van zijn nakomelingen volgden een academische studie en werden ingeschreven aan de universiteit aldaar.

Aangezien de DTB-registers van Middelburg en Sluis grotendeels door oorlogsgeweld in 1940 verloren zijn gegaan, is als basis voor deze genealogie de 'Geslachtslijst Sandra', gedateerd 24 juni 1766, gebruikt⁵. Verder droegen de collectie Waalse Fisches, de DTB-registers van Leiden en de DTB-gegevens van het streekarchief in Brielle bij om een zo volledig mogelijk beeld van deze familie te geven. Uit het onderzoek bleek, dat het in Amsterdam voorkomende geslacht (De) Sandra⁶ geen directe familie was. Dit was ook het geval met een aantal in Leiden wonende Sandra's.

In de volkstelling van 1949 komt de naam Sandra niet meer voor. Met dr. Joachim Sandra is de laatste mannelijke telg van dit geslacht in 1827 gestorven.

Recentelijk, in 1996, werd in Essequibo, een voormalig onder bestuur van de West Indische Compagnie vallend gebiedsdeel in Guyana (Zuid-Amerika), een glazen gezegelde wijnfles gevonden. Op het zegel wordt de naam David Sandra en zijn familiewapen weergegeven. De fles, met een afgebroken hals, gevonden in de Essequiborivier nabij Bartica, is van Engelse origine en wordt gedateerd ca. 1720/1740. Waarschijnlijk is David Sandra (Vb-7) de eigenaar van deze fles geweest. Verder onderzoek zal nog moeten uitwijzen of hij de fles zelf naar Guyana heeft

meegenomen of dat hij deze heeft laten verschepen. De fles bevindt zich in een privé collectie in Ontario (Canada).

Genealogie

I. **JEAN SANDRA**, van Tourcoing (F), koopman, lidmaat (Waals) Middelburg 1 maart 1613, stond resp. als getuige ald. 26 december 1619 bij de doop van zijn kleinkind Rebecca en 6 mei 1637 bij kleinkind Apollonia. Hij huwde met **Marguerite du Forest**, overl. ca.1617. Op 22 september 1617 werd door de weeskamer Middelburg Jaques Macaré als voogd over hun kinderen aangewezen⁷.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. JASPER, volgt IIa.
2. PIERRE, geb. 1601, doopgetuige Middelburg 8 augustus 1625 bij neef Jean Sandra, verm. als lidmaat (Waals) te Middelburg 3 februari 1626 om te getuigen in Guisnes (Engeland), overl. ongehuwd.
3. JEAN, volgt IIb.
4. ESDRAS, geb. 1608, overl. op reis naar Oost-Indië, was ongehuwd.
5. ANTOINE, geb. ca. 1611, doopgetuige Middelburg 10 januari 1635 bij neef Esdras Sandra, woonde in Sluis (Zeeuws Vlaanderen), begr. aldaar 7 januari 1636, was ongehuwd.

IIa. **JASPER SANDRA ('fils de Jean')**, geb. Tourcoing (F) ca. 1593, (wijn)koopman, eigenaar van de brouwerij 'De Tinnen Pot'⁸, lidmaat Middelburg 30 augustus 1613, poorter aldaar 22 februari 1628, doopget. Middelburg 22 november 1630 bij nicht Cornelia Sandra. Hij ondertekende 15 februari 1637 samen met 200 Zeeuwse kooplieden een verzoekschrift aan de Staten Generaal om meer bescherming van de schepen die hun koopwaren vervoerden⁹, maakte op 8 juni 1637, een dag voor zijn sterven, ziekelijk te bedde liggende, een testament op langstlevende¹⁰, waarin deze zich verplichtte de kinderen te voeden, kleden, leren lezen en schrijven, een ambacht te laten leren etc. en bij hun meerderjarigheid of eerder huwelijk tezamen uit te keren een bedrag van 2000 pond grooten vlaams als vaderlijk dan wel moederlijk bewijs, overl. Middelburg 9 juni 1637, begr. in de Franse Kerk. Hij huwde Middelburg 14 augustus 1618 met **Louise Mahieudr. Segard**, geb. Moiveau bij Rijssel (F) 'op de Drie Koningen' (6 januari) 1593, doopget. Middelburg 12 april 1654 bij kleinzoon Walleran Sandra, overl. Middelburg 15 februari 1658, begr. in de Franse Kerk in het graf van haar eerste man Jasper. Louise hertr. Middelburg 13 mei 1639 met de 17 jaar jongere, Pierre Charlesz. Buteux¹¹, geb. Amiens (F) ca. 1610, lakenkoopman, voogd over de kinderen van Jasper Sandra. Verm. poorter van Middelburg 1639, lid van het college van kiesheren 1672, was in 1661 eigenaar van 3 naast elkaar gelegen huizen aan de Balans, die hij ca. 1670 liet ombouwen tot een groot herenhuis (thans huisnr. 11)¹², eigenaar van het benoorden Middelburg gelegen buitenhuis 'De Fruytbergh'¹³, overl. Middelburg 1 februari 1689. Hij, Pierre, huwde 2e Middelburg 30 oktober 1658 met de 26 jaar jongere Anna Everaert. Hij huwde 3e Middelburg 25 maart 1676 met Jacoba Walleran, wed. van zijn stiefzoon Jean Sandra (IIIa), eveneens 26 jaar jonger.

Kinderen dit huwelijk:

1. REBECCA, geb. Middelburg 22 december 1619, overl. jong.
2. N.N. (zootje), geb. Middelburg ca. 1621, overl. ongedoopt.
3. ABRAHAM, ged. Middelburg 12 april 1622, overl. jong.
4. PIERRE, ged. Middelburg 22 mei 1623, overl. ca. november 1625.
5. JENNE, ged. Middelburg 14 augustus 1624, overl. Middelburg ca. oktober 1624

6. JEAN, volgt IIIa.
7. JASPER, volgt IIIb.
8. LOUISE, geb. Middelburg 18 november 1630, lidmaat ald. 3 november 1645, doopget. Middelburg 20 juni 1660 bij David Sandra, lidmaat Amsterdam 12 januari 1661. Zij huwde Leiden in de Waalse Vrouwenkerk (ondertr. Middelburg 4 mei 1654 en Leiden 5 mei 1654) met Philippe Pierrez. Bourgeois, geb. Lannoy, assisteerde Leiden 16 april 1658 Pieter Sandra bij diens ondertrouw en woonde aldaar aan de St. Jacobsgracht. Louise huwde 2e Amsterdam 13 december 1671 met Jean Rademaker.
9. PIERRE, volgt IIIc.
10. ESDRAS, volgt IIIId.

IIIa. **JEAN (JOHAN) SANDRA**, ged. Middelburg 8 augustus 1625, (wijn)koopman en reder van een kaapvaarder¹⁴, werd 12 juli 1653 benoemd tot luitenant van de burgerwacht¹⁵, huwelijkget. Sluis 10 april 1658 bij zijn neef Jean Sandra, voogd van de kinderen van zijn broer Esdras, als zodanig aanwezig Zierikzee 9 december 1661¹⁴. Hij compareerde als voogd van de dochter van zijn broer Jasper Vlissingen 13 december 1661¹⁴, doopget. Middelburg 16 december 1661 bij nicht Martha Cornelia Sandra. verm. diaken in de Waalse Kerk te Middelburg 26 september 1664¹⁶. Hij werd in 1672 aangeslagen over een bedrag van totaal 3000 pond vlaams, waarvan 1000 pond in de brandewijn zat¹⁷, maakte samen met zijn vrouw 6 april 1672 een testament, waarin elk van de kinderen van de langstlevende op hun vijftiende jaar of bij huwelijk een bedrag van drieduizend pond vlaams zou krijgen; mocht de langstlevende hertrouwen dan kwam daar nog driehonderd pond per kind bij¹⁸, overl. te Middelburg tien dagen later op 16 april 1672 'na lanckduyrige indispositie'. Hij huwde Middelburg 10 juni 1649 met **Jacoba Walleran**, ged. Middelburg (Duitse Kerk) 16 december 1629, overl. Middelburg 8 januari 1692, dochter van Pierre Walleran en Catharine Hoekmans. Zij hertr. Middelburg 25 maart 1676 met de welgestelde Pierre Buteux, wedr. van Louise Segard (IIa) en Anna Everaerts. Hij overl. Middelburg 1 september 1689.

Kinderen uit het huwelijk:

1. WALLERAN, ged. Middelburg 14 augustus 1650, overl. voor 12 april 1654.
2. PIERRE, ged. Middelburg 24 oktober 1651, overl. jong.
3. SARA, ged. Middelburg 23 december 1652, overl. jong.
4. WALLERAN, ged. Middelburg 12 april 1654, overl. voor 25 februari 1661.
5. JACOBA, ged. Middelburg 20 augustus 1655, overl. Middelburg 29 april 1700, begr. 6 april in de Oude Kerk aldaar. Zij huwde 1e Middelburg 11 september 1673 met Jacobus Macaré¹⁹, brouwer van de brouwerij 'De Tinnen Pot', overl. Middelburg 30 augustus 1677, zoon van Pieter Macaré en Elisabeth Nachtegael¹⁹. Zij huwde 2e Middelburg 20 december 1679 met Jacob Wils, bierbrouwer in 'De Tinnen Pot' en luitenant 2e regiment burgerij, overl. Middelburg 17 december 1698.
6. ANNA, ged. Middelburg 24 december 1656, testeerde 2 juli 1673 'sieckelijck te bedde liggende, nochtans haere memori en verstant ende sinnen volcomen machtich sijnde' en nomineerde haar moeder als enige en universeele erfgenaam²⁰, ondertekende 17 mei 1677 een huwelijksvoorwaardencontract²¹, schreef 6 juli 1691 in haar laatste brief aan haar moeder dat zij leed aan een 'swaere en stercke koors, die niet af en ginch'²², overl. Wiewert 20 juli 1691. Zij was een volgeling van ds. Jean de Labadie, aanvankelijk een Jezuiet, later predikant te Middelburg, die daar allerlei kerkelijke hervormingen wenste en daarom in 1669 de stad Middelburg werd ontzegd. Via Amsterdam, Engeland en Duitsland kwamen

de Labadisten in Wiewert (Friesland) terecht en leidden daar een kwijnend bestaan²³. Anna huwde Middelburg 9 juni 1677 met Lambert Bustin, koopman aldaar, later te Wiewert.

7. MARGUERITE, geb. Middelburg 11 januari 1659, doopget. Middelburg 7 januari 1697 bij neef David Sandra, begr. Middelburg 11 oktober 1713. Zij huwde aldaar 3 mei 1684 met Hendrick Hendricksz. van Dusseldorp, ged. Utrecht 15 april 1652, muntmeester van Zeeland van 1682 tot 1705, was in 1706 boekhouder van de kaapvaarder 'Koning Willem'²⁴, woonde op de Noordzijde van de Dam, overl. ca. 1710.
8. JEAN WALLERAN, volgt IVa.
Begraven te Middelburg 29 december 1651, 20 februari 1653, 8 juli 1654 kinderen van Jean Sandra.

IVa. **JEAN WALLERAN (JAN WALRAND) SANDRA**, ged. Middelburg 25 februari 1661, wijnkoopman, boekhouder en reder van de kaapvaarders 'Grote Peerl', 'Kleine Peerl', 'Robijn' en 'Zeelands Welvaren'²⁵, eigenaar van een pakhuis in de Nieuwstraat, dat hij aan de reders van 'De Peerl' verhuurde, belanghebbende in de kruitmolen 'De Eendracht', directeur van het college van de Levantse Handel²⁵, burgemeester 1706-1709, schepen 1703-1704, 1707 en 1710 en raad 1702, 1705, 1708, 1711 van Middelburg, overdeken van het zijde-, wol- en lakenkopersgilde²⁶, hoofdparticipant VOC en WIC, had in 1703 een inkomen van 5000 gulden en in 1710 een inkomen van 8000 gulden²⁷. Hij was eigenaar en bewoner van het kapitale huis op de Balans, aanvankelijk bezit van zijn stiefvader Buteux, overl. kort na zijn 5e huwelijk op de Dam te Middelburg 29 juli 1712.

Jean Walleran bezat een zeer grote collectie schilderijen van bekende meesters, waarvan een groot gedeelte op 3 augustus 1713 ter veiling werd aangeboden²⁸. Hij huwde 1^e Middelburg 17 juni 1683 met **Maria Magdalena Buteux**, ged. Middelburg 13 mei 1664, begr. aldaar 29 augustus 1686, dochter van Jean Wallerans stiefvader Pierre Buteux en Anna Everaerts. Hij huwde 2^e Middelburg 15 april 1687 met **Jozina de Smit**, geb. Colchester, overl. ca. 1687. Hij huwde 3^e Middelburg 26 september 1688 met **Anna Catharina Stipel**, geb. ca. 1663, begr. Middelburg 1 november 1696, dochter van Johan Stipel en Agnees Miller. Hij huwde 4^e Middelburg 16 augustus 1698 met **Sara van Hoorn**, ged. Vlissingen 5 juni 1677, begr. Middelburg 21 oktober 1705, dochter van Jacob van Hoorn, burgemeester van Vlissingen, bewindhebber VOC, en Sara Seulijn. Hij ondertr. 5^e Middelburg 17 juli 1712 met **Susanna Radermacher**, ged. Middelburg 23 april 1671, overl. aldaar 4 januari 1733, dochter van mr. Johan Radermacher, waterbaljuw van Zeeland, bewindhebber van de WIC, en Johanna de Hase. Susanna was wed. van Willem Thibaut, thesaurier van Middelburg 1690-1691 en waterbaljuw van Zeeland. Zij hertr. Middelburg 16 september 1714 met mr. Cornelis Versluijs, beschouwd als de aanstichter van het zg. 'Tumult van 26 januari 1704', hiervoor veroordeeld tot 25 jaar verbanning en een boete van 6000 carolusgulden, mocht in 1712 weer in de stad terugkeren, pensionaris en vroedschapslid van Middelburg²⁹, bewindhebber VOC, overl. Middelburg 4 maart 1720, wedr. van 1^e Adriana de Muincq en 2^e Susanna Cornelia van Nisse, van Waarde.

Kind uit het 3e huwelijk:

1. JACOBA MARIA, geb. Middelburg januari 1693, lidmaat (Waals) aldaar met attest. van 's-Gravenhage 9 mei 1709, woonde op de Balans in het huis van haar vader, overl. Middelburg 5 augustus 1723. Zij huwde 1^e Oost Souburg 4 april 1713 met mr. Johan Isaacz. Hurgronje, raadsheer in de Raad van Vlaanderen te Middelburg. Hij sukkelde voortdurend aan de 'derdedaagse koorts', waaraan hij op 27 mei 1715 overleed³⁰. Zij huwde 2^e Middelburg (Engelse Kerk) 2 maart 1717 met Abraham Boudaen Courten, heer van Schellach, hoofdparticipant van de VOC, griffier der Staten van Walcheren, ontvanger van

de exploiten van Vlaanderen. Uit dit huwelijk een dochter. Hij hertr. 23 oktober 1724 met Cornelia Mechelina Hurgronje (zuster van Johan Isaacz.), overl. Middelburg 30 maart 1754,

2. ALLARDUS WALLERAN, overl. voor 31 juli 1700.

Kind uit het 4e huwelijk:

3. SARA WILHELMINA, geb. Middelburg 11 februari 1700, testeerde Middelburg 10 september 1712 en benoemde haar zuster als enige en universele erfgenaam³¹, woonde 'Op de Spuijbrug', overl. aldaar 5 maart. 1744, begr. in de Oude Kerk waar een vrouwenwapen van haar hing. Zij huwde Middelburg 4 oktober 1718 met Johan Constantin Matthias, burgemeester, schepen en raad van Middelburg, bewindhebber VOC.

Begraven te Middelburg 5 en 20 juni 1686, 3 maart 1690 en 17 maart 1693 kinderen van Jean Walleran Sandra.

IIIb. **JASPER SANDRA**, geb. Middelburg 14 september 1628, lidmaat (Waals) aldaar 5 mei 1645, woonde 1652 aan de 'Cleene Merct' te Vlissingen, testeerde dat na zijn dood zijn dochter Sara geallimenteerd moest worden van de jaarlijkse interest van de somma van 2500 pond vlaams³², verklaarde op 5 april 1660 samen met zijn broers en zuster zijn deel uit de erfenis van zijn moeder te hebben ontvangen³³, overl. Vlissingen 27 november 1660, begr. aldaar 3 december in de Oude Kerk. Hij huwde Vlissingen 26 december 1654 met **Anna Jansdr. Andriessen**, van Leiden. Zij hertr. met Gilles Royaert³⁴.

Kinderen uit het huwelijk:

1. SARA, ged. Vlissingen 2 augustus 1656, had schijnbaar een zwakke gezondheid, want reeds voor haar dood werd te Middelburg op 30 september 1666 een contract opgesteld, waarbij haar stiefvader na haar dood aan haar erfgenamen (Jean, Pierre, Louise en de wezen van Esdras Sandra) een bedrag van 2100 pond vlaams zou uitkeren³⁴, overl. Vlissingen ca. 1667³⁵.
2. ANNA, ged. Vlissingen 31 juli 1658, overl. jong.

IIIc. **PIERRE (PIETER) SANDRA**, geb. Middelburg 1 december 1632, lidmaat (Waals) aldaar 29 april 1650, koopman, verm. makelaar 9 februari 1664³⁶, boekhouder WIC Kamer Zeeland, doopget. Middelburg 12 april 1654 bij neef Walleran Sandra, compareerde Middelburg 30 september 1666 inzake de nalatenschap van zijn broer Jasper³⁷, erfgenaam van zijn nicht Sara Jaspers Sandra³⁷, na de dood van zijn broer Jean werd hij voogd van de wezen van zijn broer Esdras, diaken 1674, doopget. Middelburg 27 oktober 1675 bij Jacoba Macaré. Pieter was een aanzienlijk hoofdparticipant van de 2e WIC Kamer Zeeland in 1674, hij kocht voor 14.290 gulden aandelen in deze maatschappij³⁸, leende in dat jaar als zg. 'bodemgever' geld uit, met als onderpand het WIC schip 'Maria' en haar lading³⁹, werd 1681 betreffende de 200e penning over de losse goederen aangeslagen voor 1:12 pond vlaams⁴⁰, kon eind 1681 wegens 'indispositie' zijn woning niet meer verlaten en werkte de boeken der WIC thuis bij⁴¹, begr. Middelburg 17 februari 1682. Postuum verweten de bewindhebbers der WIC hem in de uitoefening van zijn werk 'nonchalance, erreuren, faulten en abuysen'⁴¹. Hij huwde Middelburg 24 april 1658 met **Catharina Baute**, geb. ca. 1633, doopget. Middelburg 25 februari 1661 bij Jean Walleran Sandra, woonde tijdens haar overlijden op de Rouaanse Kaai te Middelburg, begr. aldaar 26 februari 1692, dochter van David Baute, koopman en Catharina Ingelvaart.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. PIERRE, geb. Middelburg 22 mei 1659, overl. Middelburg 26 december 1659.
2. DAVID, volgt IVb.

3. CATHARINA, geb. Middelburg 14 december 1661, doopget. Middelburg ca. februari 1687 bij neef Pieter Sandra, woonde in 1719 in de Nieuwstraat, begr. Middelburg in de Oude Kerk 13 februari 1719. Zij huwde 1^e Middelburg (Engelse Kerk) 22 april 1687 met George Kerr, overl. voor 8 augustus 1691, zij huwde 2^e Middelburg (Engelse Kerk) 22 februari 1695 met Philip de Waele, de Jonge, houtverkoper, diaken 1684, 1688 en 1699, hoofdparticipant WIC, in 1704 door de nieuwe regenten benoemd tot kiesheer, getuigde voor het Hof van Holland inzake het Tumult van 1704, bezocht Middelburg 2 november 1719 voor de laatste keer een vergadering van de hoofdparticipanten der WIC⁴².
4. PIERRE, geb. Middelburg 16 december 1663, overl. Middelburg 2 januari 1664.
5. LOUISE, geb. Middelburg 1 maart 1665, overl. Middelburg 13 februari 1667.
6. ANNA, geb. Middelburg 27 november 1666, overl. Middelburg 28 oktober 1667.

IVb. **DAVID SANDRA**, geb. Middelburg 19 juni 1660, verzocht 28 juli 1682 Veniam Aetatis (meerderjarigheidsverklaring) aan de Staten van Zeeland⁴³, neringdoende (winkelier), leverde 'swart laeckene doodpelle' en 'gelatene suyker' aan het Gasthuis⁴⁴, lid van het kiezerscollege van Middelburg 1688-1704, regent van het Gasthuis 1690-1704⁴⁵, werd in 1697 samen met de andere Gasthuisregenten geportretteerd door de schilder J. Bizet⁴⁶, hoofdparticipant van de WIC, had in 1703 een geschat inkomen van 3000 gulden⁴⁷, woonde op de Dam, hoek Bellinkstraat, betaalde in dat jaar 7 pond vlaams belasting over twee dienstboden, een speelwagen en 'twee paerden en een rijpaert'⁴⁸. David was in de hoedanigheid van kiesheer op het stadhuis aanwezig bij 'Het Tumult van 26 januari 1704', werd daarop door de baljuw aangeklaagd, op 'biljetten publiek ten toon gesteld' en vervolgd wegens samenzwering tegen de wettige Regeering van Middelburg. Hij wendde zich tot het Hof van Holland om de gerechtelijke procedures te laten stuiten, dit werd door de Middelburgse magistraat genegeerd en op 14 juli 1704 werden hij en zijn confraters schuldig verklaard. Het vonnis luidde dat 'den selven (werd) vervallen van zijn Kiesers ampt, gecondemneert in de kosten' en hij werd verder verplicht, op straffe van verbanning uit de stad, binnen acht dagen een eed van trouw aan de magistraat af te leggen⁴⁹. David, 'over al na geschreven en opgesocht----- even of hij een Moordenaar was'⁴⁹, legde de eed niet af, kon dat 'niet overeenbrengen met sijn gemoed en Eed tevoren als kieser en retireert'⁵⁰. Op 21 oktober 1705 werd het Hof van Holland door de Staten van Holland gelast alle rechtshandelingen in de zaak op te schorten. Noodgedwongen ging David op het platteland wonen, logeerde op 'Het Witte Hof', een buitenhuis in Koudekerke⁵¹, eigendom van een medebanneling. Men liet hem echter niet met rust, want op 12 augustus 1706 deed de baljuw een inval in zijn huis in Middelburg, waarover David een klacht deponeerde bij het Hof van Holland⁵² en op 17 februari 1709 werd hij, na een bezoek aan Vlissingen op terugreis naar 'Het Witte Hof', op Middelburgs grondgebied aangehouden en naar Vlissingen territoire geëscorteerd, 'onder bedreijginge van hem te sullen apprehenderen, soo hij meer onder Middelburg gevonden werd'⁵³. Hij stond als doopget. Oost Souburg 28 september 1710 bij zijn kleinzoon David Sandra. Op 1 oktober 1712 kondigde de Regering van Middelburg algemene amnestie af voor allen die bij de politieke troebelen sinds 1702 betrokken waren geweest⁵⁴. David woonde sinds die tijd weer in Middelburg op de Dam en bezocht met grote regelmaat de vergaderingen van de hoofdparticipanten van de WIC⁵⁵, begr. in de Oude Kerk 17 april 1715. Postuum werd hij weer in ere hersteld, want per resolutie van 25 juli 1716 besloten Wet en Raad 'af te doen alle criminele procedueren en sententien met den gevolge van dien', met teruggave van recognisiegelden wegens zijn verloren ambt als kiezer⁵⁶. Hij huwde Grijpskerke 10 december 1683 met **Maria Hendriks Ramskrammer**, geb. Middelburg ca. 1659. Zij had waarschijnlijk een spraakgebrek, want in de hekeldichten werd zij de 'stomgeboorne' genoemd⁵⁷. In een request aan burgemeester en schepenen van augustus 1706

doet zij haar beklag over het nachtelijk bezoek van de schout die 'Uyt seeckere Herbergh, genaamt het France Schilt (Bellinkstraat), met zijn Diender over de Muur is geklommen in haar Hof en soo loopende verder in haar Huys, seggende daar gekomen te syn, om de voorschreven haren Man te soecken en te apprehendeeren'. Deze was echter door zijn verbanning buiten de stad en zij vraagt 'redres van sulcke affronten en vervolginge', verder verzoekt zij intrekking van het vonnis, want 'dat tot sijnen laste niets en is, alsoo hy waarlyck niet Crimineels, of yets dat daar na lijkt, heeft begaan, maar niet anders gedaan, als dat een Man van Eere, aan syn Eedt en Ampt verplicht was'⁵⁸. Zij was doopget. Oost Souburg 28 september 1710 bij haar kleinzoon Willem. Begr. Middelburg in de Oude Kerk 5 december 1727. Zij huwde 1e met N.N. van Hocht. Uit dit huwelijk had zij een dochter, Isabella Françoise genaamd.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. CATHARINA, geb. Middelburg 16 oktober 1684, maakte met haar echtgenoot Middelburg 22 februari 1725 een testament op de langstlevende. Dit testament werd op 19 oktober 1740 geopend⁵⁹. Op 1 mei 1742 kocht zij als wed. in West Souburg een 'seer fraaye en welbeplante hofstede genaamd Zeewijck voorsien van een heerenhuys met een omleggende vischrijcke vijver met een somerhuys en koetshuys en noch een boerehofstede met syn huysingen, schuyre, stallingen en gevolge van dien' ---- ter grootte van 57 gemet en 40 roeden⁶⁰, huwelijksget. Middelburg 8 maart 1746 bij zus Maria Louise, overl. Middelburg op de Dam 18 november 1747. Zij huwde met Philip Erasmi, koopman, weesmeester, kiesheer van Middelburg 1717-1740, president van de vergadering van hoofdparticipanten van de WIC van 1724 tot 1731⁶¹, bewindhebber WIC, aandeelhouder voor een kapitaal van 1000 pond vlaams van de Middelburgse Commercie Compagnie, executeur-testamentair van de nalatenschap van zijn zwager Pieter Sandra en diens tijdelijke vervanger als vendumeester⁶², overl. ca. 1740.
2. PIETER, volgt Va.
3. JAN, geb. Middelburg 28 oktober 1688, overl. Middelburg 27 maart 1689.
4. MARIA FRANÇOISE, geb. Middelburg 8 maart 1691, overl. Middelburg 9 oktober 1692.
5. MARIA FRANÇOISE, geb. Middelburg 9 maart. 1693, overl. Middelburg 27 maart 1693.
6. MARIA LOUISA, geb. Middelburg 8 maart. 1695, overl. Middelburg 11 mei 1695.
7. DAVID, geb. Middelburg 7 januari 1697, hoofdparticipat WIC, was op 6 november 1726 voor de laatste keer aanwezig op een vergadering van deze heren⁶², aandeelhouder voor 500 pond vlaams in de Middelburgse Commercie Compagnie, testeerde Middelburg 6 oktober 1641, woonde op de Londense Kaai, overl. ongehuwd Middelburg 13 oktober 1741, begr. 20 oktober in de Oude Kerk.
8. MARIA LOUISA, geb. Middelburg 11 mei 1699, erfgename van haar broer David en halfzuster Isabella Françoise van Hocht, begr. aldaar in de Oude Kerk 12 mei 1756. Zij huwde Middelburg (Engelse Kerk) 8 maart 1746 met Allard Charles Bouillon, med. dr. aldaar.

Va. Mr. **PIETER SANDRA**, geb. Middelburg 1 februari 1687, werd 6 september 1704 ingeschreven aan de universiteit van Leiden, vertrok 31 mei 1709 met attest. van Leiden naar Middelburg, werd vanwege het openbaar voorlezen van een gedicht bij resolutie van de schepenen op 18 maart 1709 een jaar de 'pleitbank ontsegt', maar dit werd enige dagen later weer ingetrokken⁶³, woonde op de Dam, vendumeester van de admiraliteit over de steden Middelburg en Arnemuiden 1711-1728, zijn borgtochten nodig voor dit ambt waren aanvankelijk zijn vader en zijn schoonvader, later zijn moeder, hoofdparticipat en rekenmeester van de WIC, werd in dit laatste ambt vervangen in 1727⁶⁴. Pieter was aandeelhouder met een kapitaal van 1500 pond

vlaams in de Middelburgse Commercie Compagnie⁶⁵, overl. Middelburg 20 januari 1728, begr. aldaar 26 januari. Hij huwde ca. 1709 met **Maria Huygens**, geb. Negapatnam op de kust van Coromandel (India) 9 augustus 1680, bezat in 1750 het buiten 'Woelgeest' buiten de Segeerspoort⁶⁶, overl. Middelburg 1 december 1652, dochter van Jacob Huygens en Jacoba Vincentius. Maria was wed. van Pieter Pierrez. Buteux, kiesheer van Middelburg, overl. 15 december 1707 en had uit haar eerste huwelijk zes kinderen.

Kinderen uit het huwelijk:

1. DAVID, tweeling, ged. Oost Souburg 28 september 1710, overl. jong.
2. WILLEM, tweeling, ged. Oost Souburg 28 september 1710, begr. Middelburg in de Oostkerk 25 mei 1711.
3. MARIA CATHARINA, begr. Middelburg 27 juni 1712.
4. ISABELLA MARIA, geb. 29 augustus 1715, woonde op de Groenmarkt te Middelburg, overl. aldaar 30 september 1745, begr. in de Oude Kerk. Zij huwde (ondertr. Baarland 18 augustus 1741) 5 september 1741 met mr. Jan Cornelis Lampsins, heer van Baarland, heer van Swieten, geb. Middelburg 6 januari 1716, schepen en raad van Middelburg, gecommitt. raad van Zeeland in de admiraliteit van Amsterdam, overl. Amsterdam 21 augustus 1767. Hij hertr. met Margaretha Sautijn.
Uit het eerste huwelijk ontsproten drie dochters die allen jong zijn overleden.

IIIId. **ESDRAS SANDRA**, geb. Middelburg 10 januari 1635, lidm. (Waals) aldaar 5 september 1653, doopget. Middelburg 24 december 1656 bij nicht Anna Sandra, poorter van Zierikzee 13 oktober 1657, wol- en lakenkoopman, bezat een huis ter waarde van 650 pond vlaams aan de Zuidzijde van de Oude Haven van Zierikzee, (parten)reder van de kaapvaarders 'Zeelandia', 'Generael', 'Goude Poorte', 'St. Jan' en 'St. Pieter' ter waarde van 1006 pond vlaams⁶⁷, begr. in de Noordmonsterkerk te Zierikzee 16 juli 1661. Na zijn dood vermeldde zijn 'Staet van nagelaten goederen' aan tegoeden ca. 4400 pond vlaams en aan schulden 1057 pond vlaams⁶⁷. Hij huwde Zierikzee 3 juli 1657 met **Marguerite Bolle** ged. Zierikzee 12 januari 1638, dochter van Samuel Bolle en Jacomina de Witte, overl. Zierikzee 2 september 1665.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. LOUISE, ged. Zierikzee 10 november 1658, testeerde Middelburg 7 februari 1686 en nomineerde haar zuster als enige erfgenaam⁶⁸, nam voor een twaalfde part deel in het buijsscheepje 'de Wijnberg', woonde van februari 1688 tot haar dood in bij haar zuster op de Dwarskaai te Middelburg, ongehuwd, overl. Middelburg 5 april 1692 en werd begr. 11 april 1692 in het familiegraf van haar zwager in de Oostkerk. Deze rekende ten koste van haar boedel vijftig pond vlaams per jaar als 'montcost'. Zij liet o.a. na een weide in Zonnemaire (Schouwen) en verder als roerende goederen een 'nootteboomme caminette van geringe soort' en voor zeven pond vlaams kostbaarheden. Wat betreft haar kleren wilde zij dat men die 'ten meeste parten soud verslijten'⁶⁸.
2. VINCENTIA, geb. Zierikzee ca. 1660, woonde op de Dwarskaai, later op de Engelse Beurs, overl. kinderloos Middelburg 1704, begr. gelijktijdig met haar echtgenoot Middelburg 30 september 1704 in diens familiegraf in de Oostkerk. Zij huwde met Cornelis Cornelisz. Klinckwerk, geb. ca. 1658⁶⁹, wijnkoopman, diaken 1687, aangesteld tot regent van het Gasthuis 20 april 1693⁷⁰, raad van Middelburg 1702-1704, boekhouder van de kaapvaarders 'Koning Willem', 'Diamant'⁷¹ en het buisscheepje 'De Wijnberg'. Hij had als bijnaam 'Cees de agtkantige boer'⁷².

Iib. **JEAN SANDRA**, geb. Tourcoing (F) januari 1605, verm. als lidm. te Middelburg 26 juni 1626 om te getuigen in Norwich (GB), vestigde zich 12 oktober 1636 met attest. van Middelburg in Sluis (Zeeuws-Vlaanderen) om de zaken van zijn overleden broer Anthony over te nemen, begr. Middelburg (Franse Kerk) 8 juli 1654. Hij ondertr. Middelburg 29 december 1627 met **Cornelia van Ackersdijk**, van Vlissingen, doopget. Middelburg 14 september 1628 bij Jasper Sandra, testeerde aldaar 17 juli 1654 waarin zij stelde dat na haar dood Maria van Salleijn, haar dienstmaagd, vanwege goede diensten, naast haar jaarloon de jaarlijkse rente van 1000 carolus guldens zal ontvangen, begr. Middelburg 29 augustus 1686, wed. van Nicolaas Drogenbrood. Kinderen uit dit huwelijk:

1. MARGUERITE, ged. Middelburg 7 januari 1629, doopget. Sluis maart 1659 bij haar neef Johannes Sandra. Zij ging na haar 3e huwelijk in Aardenburg (Z-V) wonen en onderscheidde zich op 25 juni 1672 door tijdens de aanval van de Franse troepen op dit grensstadje met tien jongens op de stoep van haar woning in de Oude Kerkstraat kogels voor de snaphanen van de burgers te kappen en allerlei ijzertuig tot schroot te verwerken, terwijl voor haar huis een vuur brandde, waaraan de lonten ontstoken werden, welke door andere knapen naar de wal werden gebracht⁷³. Het huwelijksvoorwaardencontract van haar 3e huwelijk vermeldde dat indien zij later dan haar echtgenoot zou overlijden zij 'mede tweehondert ponden vlaems uyt de boedel soude competeren'⁷⁴, overl. Aardenburg 21 juni 1674. Zij huwde 1e Sluis 11 oktober 1655 met Jean Traudenus, j.m. van Gouda, convooimeester. Zij huwde 2^e Sluis 26 juni 1660 met Jan Pieters Puys, van 's-Gravenmoer, wedr. van Jannetje Daniels van Bente. Zij huwde 3e Sluis 17 juni 1668 met Pieter Rooman, geb. Haarlem 26 juli 1614, burgemeester en schepen van Aardenburg, begr. Aardenburg 13 april 1677, wedr. van Anna van der Hoeven.
2. CORNELIA, ged. Middelburg 22 november 1630, jong overl.
3. PIERE, ged. Middelburg 5 december 1632, jong overl.
4. JEAN, volgt IIIe.
5. APOLONIA, ged. Middelburg 6 mei 1635, begr. Sluis 7 juni 1661. Zij huwde aldaar 22 januari 1659 met Dominicus van der Mey. Hij hertr. met Cornelia Kuyne, wed. van Engelbert Breydel.
6. PIETER (tweeling), volgt IIIf.
7. SARA (tweeling), ged. Sluis 28 juni 1637, begr. aldaar 26 oktober 1638.
8. CORNELIA, ged. Sluis 25 augustus 1641, begr. aldaar 18 november 1641.
9. ANTHONY, ged. Sluis 8 april 1643, begr. aldaar 14 mei 1643.
10. ABRAHAM, volgt IIIg.

IIIe. **JEAN SANDRA**, ged. Middelburg 5 december 1633, koopman te Sluis, overl. aldaar 28 november 1663. Hij huwde aldaar 10 april 1658 met **Elisabeth Jordaens**, van Sluis, dochter van Maerten Jordaens en Tanneke Meurs, begr. aldaar 16 april 1677. Zij hertr. met David Martinet. Kinderen uit het huwelijk:

1. JOHANNES, ged. Sluis ca. maart 1659, ingeschreven als student medicijnen 5 april 1677 aan de universiteit van Leiden.
2. ANTHONY, ged. Sluis ca. november 1660, begr. Sluis 2 februari 1661.
3. MARTHA CORNELIA, ged. Sluis ca. januari 1663, overl. voor 28 november 1663.
4. CORNELIA, begr. Sluis 17 december 1675.

III f. **PIETER SANDRA**, ged. Sluis 28 juni 1637, verm. in 1658 als 'vullebloter' te Leiden, wonend op het Amsterdams Veer, ingeschreven als poorter aldaar 25 november 1661, woonde 20

oktober 1684 in de Haarlemstraat, begr. (Hooglandse kerk) tussen 4 en 11 augustus 1703. Hij woont dan aan de Oude Vest aldaar. Hij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 7 mei 1658 met **Catharina van Outeren**, van Leiden, wonende in de Haarlemstraat, begr. tussen 5 en 12 maart 1707 in de Hooglandse kerk, dochter van Jacob van Outeren en Maatje Bartholomeus.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. CORNELIA, ged. Leiden (Marekerk) 4 mei 1659, overl. 15 mei 1726, begr. (Hooglandse kerk) tussen 19 en 26 mei 1725. Zij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 7 april 1681 met Mattheus de Vrij, begr. (Hooglandse kerk) tussen 2 en 9 juni 1726.
2. JAN, volgt IVc
3. JOACHIM volgt IVd.
4. JACOBUS, ged. Leiden (Loodskerk) 28 oktober 1663, begr. (Hooglandse kerk) op 13 december 1663. Vader Pieter woont dan op de Heregracht.
5. MAERTJE, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 26 maart 1665, begr. (Hooglandse kerk) 17 juni 1665. Vader Pieter woont dan op de Heregracht.
6. MARIJTJEN (MARIA), ged. Leiden (Loodskerk) 5 september 1666, overl. 19 december 1737, begr. (Hooglandse kerk) tussen 14 en 21 december 1737. Zij ondertr. Leiden 6 november 1692, huwde Zoeterwoude (att. van Leiden 20-11-1692 om te Zoeterwoude te trouwen) met Hendrik van Aken, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 11 juni 1651, beiden verm. als doopget. Leiden 12 september 1717 bij Hendrik Sandra, begr. (Hooglandse kerk) tussen 22 en 29 november 1721. Hendrik is zoon van Jan Jansz. van Aecken en Femmetien Hendrix Potbroeck (Pothoeck). Hun dochter Catharina huwde met haar neef Jan Sandra (Vc).
7. JACOB volgt IVe.
8. KATHARINA, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 29 december 1671, begr. (Hooglandse kerk) 26 september 1678. Vader Pieter woont dan in de Haarlemmerstraat.
9. PETRONELLA, ged. Leiden (Loodskerk) 26 mei 1675, begr. (Hooglandse kerk) tussen 19 en 26 juni 1717. Zij ondertr. Leiden 14 maart 1693, huwde Hoogmade (att. Leiden 28 maart 1693 om aldaar te trouwen) met Jacob van der Fuyck, ged. Leiden (Pieterskerk) 2 september 1667, zoon van Josias van der Fuyck en Angeniesie Cijen (Kien).

IVc. **JAN SANDRA**, geb. Leiden 29 september 1660, woonde op het Marendorp 1682, in de Haarlemstraat 1684 en 1698, overl. Leiden 25 maart 1698. Hij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 8 december 1682 met **Maria van de Fuyck**, ged. Leiden (Pieterskerk) 16 oktober 1664, wonende bij huwelijk aan de Nieuwe Rijn, begr. (Hooglandse kerk) tussen 6 en 12 februari 1684. Zij is dochter van Josias van der Fuyck en Angeniesie Cijen (Kien). Hij huwde 2e 's-Gravenhage 12 november 1684 (ondertr. Leiden 20 oktober 1684) met **Cornelia van Egmont**, van 's-Gravenhage. Zij stond als doopget. Leiden 28 oktober 1731 bij haar kleinzoon Cornelis Gerardus Sandra, overl. 29 april 1733, begr. (Hooglandse kerk) tussen 2 en 9 mei 1733 (impost f 30,-).

Kinderen uit het 2e huwelijk:

1. ADRIANUS, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 23 augustus 1685.
2. NNA CATHARINA, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 27 november 1687.
3. IETER, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 1 juli 1691.
4. IETER, volgt Vb.

Tussen 13 en 20 februari 1700 is in de Hooglandse kerk een kind van de weduwe van Jan Sandra begraven.

Vb. **PIETER SANDRA**, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 18 september 1693, ingeschreven aan de universiteit van Leiden 23 augustus 1710, studeerde in 1716 aldaar af, med. dr. te Leiden, regent Arme Weeskinderhuis 11 november 1721⁷⁵, eigenaar huis in de Haarlemmerstraat⁷⁶, begr. in de Hooglandse kerk tussen 3 en 10 januari 1733. Hij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 6 oktober 1716 met **Medina Catherina Alberthoma**, overl. Groningen 14 oktober 1752, dochter van Albertus Alberthoma, predikant te Leiden, wonende op het Rapenburg en Geertruida Jantina van Dortmont.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **JOHANNA ALBERTINA**, ged. Leiden (Marekerk) 26 oktober 1717, overl. aldaar 18 oktober 1736, begr. (Hooglandse kerk) tussen 20 en 27 oktober 1736 (impost f 60,-).
2. **ALBERTUS JOHANNES**, volgt VIa.
3. **CORNELIS GERARDUS**, geb. Leiden 27 oktober 1731, begr. (Hooglandse kerk) tussen 18 en 25 november 1741 (impost f 60,-).

VIa. **ALBERTUS JOHANNES SANDRA**, geb. Leiden 3 juni 1727, ingeschreven 23 oktober 1741 als student rechten aan de universiteit van Leiden, lidmaat Brielle 17 oktober 1751, schepen, raad en burgemeester aldaar 1753-1760, lid van college der gecommiteerde raden, commies van het landsmagazijn van de vesting Hellevoetsluis 1760, lidmaat aldaar 1760, kapitein ter zee 1771, leenman (lid van het rechtscollege) van de landen van Voorn, eigenaar van stukken grond onder Nieuw Hellevoet, overl. Hellevoetsluis 27 mei 1783. Hij huwde (ondertr. Brielle 5 mei) 's-Gravenhage 8 mei 1753 met **Maria Louise Gallas**, ged. Brielle 29 november 1729, overl. Hellevoetsluis 2 juli 1782, dochter van Johannes Arnoldus Gallas en Louisa Josina Cools.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. **CATHARINA LOUISA** geb. Brielle 14 januari 1754, begr. Brielle 11 februari 1754.
2. **BARBARA LOUISA**, geb. Brielle 28 maart 1755, lidmaat na belijdenis Hellevoetsluis 28 maart 1773. Zij huwde Hellevoetsluis 17 juni 1783 met Thymon Christiaan Westerloo, j.m. van Denekamp, majoor van het garnizoen in Hellevoetsluis, verm. 1787 als kapitein van een compagnie aldaar, met attest. samen met zijn vrouw van Leiden naar Wageningen 15 maart 1789.
3. **MEDINA CATHARINA**, geb. Brielle 21 juli 1756, lidmaat na belijdenis Hellevoetsluis 28 maart 1775, begr. aldaar 28 november 1781. Zij huwde Hellevoetsluis 27 november 1775 met mr. Johannes Gerardus Luyken van Haarlem, wonende in 's-Gravenhage
4. **FRANCINA CLAUDINA**, geb. Brielle 5 oktober 1757, overl. verm. Brielle voor 1760.
5. **AERNOUT**, ged. Brielle 1 januari 1760, begr. Hellevoetsluis 27 december 1769.
6. **PIETER**, ged. Hellevoetsluis 22 februari 1761, overl. aldaar 1 november 1766.
7. **LODEWIJK**, ged. Hellevoetsluis 13 november 1762, begr. aldaar 5 augustus 1765.
8. **JAN EVERHARD**, ged. Hellevoetsluis 20 januari 1765, begr. aldaar 11 mei 1765.

IVd. **JOACHIM SANDRA**, geb. 29 september 1661, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 2 oktober 1661, woonde 1687 Marendorp en 1715 Haarlemstraat (beide in Leiden), begr. Hooglandse kerk tussen 8 en 15 juni 1715. Hij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 22 april 1687 met **Anna Coutrier**, geb. 31 mei 1666, ged. Leiden (Marekerk) 6 juli 1666, woonde 1687 Marendorp, doopget. Leiden 12 mei 1716 bij kleinkind Joachim Sandra, overl. 10 juli 1717, begr. Hooglandse kerk tussen 10 en 17 juli 1717, dochter van Jonathan Coutrier (Coeterier) en Willemijntje Jans van Tinnenbergh. Kinderen uit dit huwelijk:

1. PIETER, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 27 januari 1688, overl. 6 januari 1758, begr. (Hooglandse kerk) tussen 7 en 14 januari 1758 (impost f 30,-). Hij huwde Den Haag (ondertr. Leiden 23 mei 1721), met attest. vanuit Leiden om aldaar te trouwen op 9 juni 1721 met Elisabeth Hobma, begr. (Hooglandse kerk) tussen 12 en 19 november 1768 (impost f 30,-). Beiden stonden in Leiden 4 juli 1743 als doopget. bij nicht Maria Elisabeth Sandra.
2. WILLELMINA, geb. 15 mei 1689, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 17 mei 1689, met attest. van Leiden naar Amsterdam 6 december 1711, overl. 10 oktober 1739. Zij ondertr. Leiden 11 november 1711 met Caspar Timmerman, wedr. van Sara Verbiest, wonend Amsterdam.
3. JONATHAN, ged. Leiden (Marekerk) 9 januari 1692, begr. (Hooglandse kerk) tussen 15 en 22 maart 1692.
4. JONATHAN, geb. 24 januari 1693, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 25 januari 1693, overl. 8 april 1752, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 8 en 15 april 1752.
5. JAN, volgt Vc.
6. CATHARINA, geb. Leiden 4 mei 1697, met attest. van Leiden naar Amsterdam 30 oktober 1729, overl. 23 juli 1763, begr. (Pieterskerk) tussen 23 en 30 juli 1763 (impost f 30,-). Zij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 30 augustus 1729 met Michiel op den Bosch, overl. 31 oktober 1731.
7. SARA, geb. Leiden 6 januari 1703, doopget. Leiden 6 november 1765 bij Sara Anna Sandra, begr. Leiden (Pieterskerk) tussen 22 en 29 juli 1775 (impost f 30,-). Zij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 24 mei 1729 haar neef Pieter Jacobsz. Sandra (Vd). Tussen 28 maart en 4 april 1699 wordt een kind van Jochem Sandra begraven in de Hooglandse kerk.

Vc. **JAN SANDRA**, geb. 11 juni 1695, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 12 juni 1695, ca. 1730 regent van het Cecilia Gasthuis, koopman, eigenaar van de fa. Jan Sandra en zoon⁷⁷, doopget. Leiden 18 april 1754 bij kleinkind Adriana Susanna, erfde van zijn vrouw Susanna bezittingen in Engeland⁷⁸, overl. Leiden 5 april 1758, begr. (Hooglandse kerk) tussen 8 en 15 april 1758 (impost f 30,-). Hij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 28 mei 1715 met zijn nicht **Catharina van Aken**, ged. Leiden 8 oktober 1693, overl. 26 maart 1738, begr. Hooglandse kerk tussen 29 maart en 5 april 1738 (impost f 30,-), dochter van Hendrik van Aken en Maria Sandra. Hij ondertr. 2e Leiden 20 november 1740 (attest. naar Middelburg vanuit de Pieterskerk op 4 december 1740) met **Susanna Erasmí**, wed. van Boudewijn Callebout, won. te Middelburg, doopget. Leiden 8 augustus 1748 bij kleinkind Susanna Catharina Sandra, zij overl. 6 oktober 1757, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 1 en 8 oktober 1757 (impost f 30,-).

Kinderen uit het 1e huwelijk:

1. JOACHIM, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 12 mei 1716, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 13 en 20 februari 1717.
2. HENDRIK, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 12 september 1717, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 6 en 13 november 1717.
3. JOACHIM, volgt VIb.

VIb. **JOACHIM SANDRA**, geb. Leiden 25 juni 1720, koopman, compagnon van zijn vader, beloofde 18 december 1758 de nalatenschap van zijn stiefmoeder naar behoren te zullen afhandelen en verslag uit te brengen aan het hof te Canterbury betr. de bezittingen in Engeland⁷⁸, woonde 1762 op de Hooijgracht, regent van het Heilige-Geest- of Arme-Weeskinderhuis 1770-1782, eigenaar van de fa. Jan Sandra en zoon en fabriqueur in lakens⁷⁹ 8 september 1774, doopget. Leiden 27 maart 1663 bij kleinzoon Joachim, overl. 3 februari 1782, begr. Leiden

(Hooglandse kerk) tussen 2 en 9 februari 1782 (impost f 30,-). Hij huwde (ondertr. Leiden 31 juli) Tholen 5 september 1741 met **Catharina Johanna Bentle**, geb. Middelburg 25. november 1715, begr. Leiden (Pieterskerk) tussen 3 en 10 juli 1730 (impost f 30,-), wed. van Joan Bodel, dochter van Abraham Bentle en Digna Erasmí.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. JAN PIETER, volgt VIIa.
2. N.N. (doodgeboren kind, begr. Leiden (Pieterskerk) tussen 28 augustus en 4 september 1745.
3. JOHANNA DIGNA, geb. Leiden 20 augustus 1746, doopget. Leiden 5 september 1779 bij nicht Johanna Digma Sandra, met attest.van Leiden naar Zwolle, waar haar dochter woonde, 17 mei 1812, overl. Zwolle 7 februari 1822. Zij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 18 juli 1769 met Joost Abrahamsz. van Poot, koopman, schepen en raad van Leiden, ged. Leiden (Loodskerk) 14 april 1737, leende duizend gulden op 31 december 1792 van zijn zwager Abraham Sandra, overl. Leiden 31 januari 1796. Hij is zoon van Abraham Poot en Anna Petronella van de Haagen.
4. SUSANNA CATHARINA, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 8 augustus 1748, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 5 en 12 oktober 1748.
5. MARIA FRANÇOISE, geb. Leiden 24 januari 1751, met attest. van Leiden naar Arnhem 11 juni 1780, met attest. van Leiden naar 's-Gravenhage 12 april 1807, met attest. van Leiden naar Oudkerk 19 oktober 1817, leende totaal f 3250,- van haar broer Abraham, overl. voor 5 januari 1820. Zij huwde Leiden 24 april 1780 met Georgius Colenius, geb. Krimpen aan de Lek 31 januari 1751, predikant, te Wassenaar beroepen 6 november 1774, te Arnhem 3 september 1775 en te Haarlem 9 december 1781, overl. 18 november 1782, zoon van Diderikus Colonius⁸⁰.
6. CATHARINA JOHANNA, ged. Leiden 25 mei 1752, met attest. naar Middelburg 15 mei 1774, overl. Middelburg 21 maart 1805. Zij huwde Leiden 26 april 1774 met mr. Hendrik Bourse Wils, geb. en won. Middelburg, 1769 en 1774 genoemd als raadsheer in het Hof van Vlaanderen te Middelburg, raadsheer in het Hof van Holland en Zeeland te 's-Gravenhage.
7. ADRIANA SUSANNA, geb. Leiden 16 april 1754, woonde ca. 1800 aan de Hoogewoerd aldaar, overl. 's Gravenhage 51 maart 1810. Zij huwde Leiden (Hooglandse kerk) 23 april 1783 met Cornelis Adriaan van Immerseel, wedr. van Sara Cecilia Musketier, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 14 juli 1750, brouwer van de brouwerij 'De Eenhoorn' te Leiden en hoofdman van het brouwersgilde⁸¹, begr. Leiden tussen 8 en 15 januari 1794. Hij is zoon van Huibert Immerseel en vrouwe Agnetha van Teylingen.
8. Dr. ABRAHAM, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 4 december 1755, studeerde vanaf 19 september 1771 rechten aan de universiteit aldaar, met attest.van Leiden te Vlissingen ingeschreven 1 oktober 1777, woonde in de Walstraat aldaar, raad 16 november 1776 en schepen 1781-1793 van Vlissingen, lid commissie domeinen van de Prins van Oranje, 26 juni 1795⁸², lid comité tot zaken West-Indische handel, promoveerde Leiden 1804 in de rechten, testeerde Leiden 30 juli 1816⁸³, huurde in zijn laatste levensjaren een 'Agter Kamer uitzigt hebbende op de Binnenplaats en op de Tuin' in het huis van Johanna Jacoba van Seppenwolde, wed. van Rabé van Wezel, op de Hooigracht te Leiden, overl. Amsterdam 29 oktober 1819 tijdens een kort verblijf ten huize van Catharina Jacoba van Nes van Meerkerk, wed. van Joachim Sandra. De nalatenschap van Abraham besloeg totaal een bedrag van 80.363,- gulden, bestaande uit 983,- gulden aan bezittingen, 64.600,- gulden aan effecten en waardepapieren en 14.680,- gulden aan leningen voornamelijk verstrekt aan

familieleden⁸³. Zijn erfgenamen waren zijn zuster Digna Johanna en de nabestaanden van zijn overleden broer en zusters.

VIIa. Mr. **JAN PIETER SANDRA**, geb. Leiden 15 oktober 1742, ingeschreven 19 maart 1756 aan de universiteit aldaar, negotieerde 16 maart 1775 onder de naam fa. Jan Sandra en zoon⁸⁴, regent Arme-Weeskinderhuis 1763-1788, gouverneur Lakenhal 1774, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 6 en 13 november 1790 (impost f 30,-). Hij huwde Leiden (Pieterskerk) 24 mei 1762 zijn achternicht **Maria Elisabeth Sandra**, ged. Leiden 4 juli 1743, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 14 en 21 april 1787 (impost f 30,-), dochter van Pieter Sandra (Vd) en Sara Sandra. Kinderen uit dit huwelijk:

1. **JOACHIM**, volgt VIIa.
2. N.N. (doodgeboren kind, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 10 en 17 maart 1764.
3. **SARA ANNA**, ged. Leiden (Pieterskerk) 6 november 1765, overl. 28 oktober 1766, begr. (Hooglandse kerk) tussen 25 oktober en 1 november 1766 (impost f 30,-).
4. **SARA JACOBA**, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 17 januari 1768, woonde aldaar van 1793 tot 1797 op 'Het Rapenburg nr. 23'⁸⁵, woonde 30 november 1819 te Aarlanderveen⁸⁶, erfgename van haar oudoom Abraham Sandra. Zij huwde Leiden (Pieterskerk) 8 juli 1788 met mr. Pieter Cornelis Riemersma, raad Leiden, vrederechter van Woubrugge en wonend aldaar. Hij leende totaal 1050,- gulden bij Abraham Sandra, beiden waren doopget. Leiden 3 april 1795 bij Joachim Sandra.
5. **JOHANNA DIGNA**, geb. Leiden 31 augustus 1779, ged. Hooglandse kerk 5 september 1779, was 5 januari 1820 ongehuwd rentenierster te Dordrecht⁸⁶, erfgename van haar oudoom Abraham Sandra.

VIIIa. **JOACHIM SANDRA**, geb. Leiden 23 maart 1763, studeerde vanaf 22 september 1775 als 12-jarige aan de Universiteit te Leiden, verm. aldaar 9 maart 1779 'honoris Causa gratis inscriptus', med. dr. te Leiden, overl. aldaar 11 januari 1795, begr. (Hooglandse kerk) tussen 10 en 17 januari 1795 (impost f 30,-). Hij huwde 1e Middelburg (ondertr. Leiden 2 april 1789) met **Petronella Aletta Columba**, begr. Leiden (Pieterskerk) tussen 2 en 9 juli 1791 (impost f 30,-), dochter van Sybrandus Columba, predikant te Batavia en N.N. De Jonge. Hij ondertr. 2e Leiden 21 september 1792 (att. vanuit de Marekerk naar Meerkerk) met **Catharina Jacoba van Nes**, geb. Utrecht, bij huw. won. Meerkerk, woonde 1819 te Amsterdam, overl. na 5 januari 1820. Zij is dochter van Jacob van Nes, die in 1798 woont in Utrecht. Catharina, won. op 't Steenshuur (Leiden), hertr. Leiden 9 april 1798 met mr. Gerard Johan Jacobson, bij huw. j.m. van Deventer en ald. won., gewezen lid van het comité de Marine gedurende het intermediair bestuur, overl. voor 29 oktober 1819.

Kinderen uit het 2e huwelijk:

1. **JACOB EVERARD**, geb. Leiden 4 september 1793, overl. voor 1819.
2. Dr. **JOACHIM**, geb. Leiden 22 maart 1795, volgde studie rechten aan de universiteit van Amsterdam 1809-1815, ingeschreven aan de universiteit van Utrecht 12 september 1815, professor ordinarius 1817-1818, rector magnificus tot 1819 en curator tot 1820 van het college Senatus Veteranovum, executeur testamentair van de boedel van Abraham Sandra en verm. als juris candidatis wonende te Utrecht 5 januari 1820⁸⁶, promoveerde in de rechten aan de Universiteit van Utrecht 14 januari 1821, advocaat te Amsterdam, overl. aldaar 26 maart 1827.

IVe. **JACOB SANDRA**, ged. Leiden (Loodskerk) 11 november 1668, ingeschreven aan de Universiteit van Leiden 10 augustus 1682, woonde 1695 aan de Oude Rijn, met attest. van Leiden naar Delft 22 december 1691, overl. 4 maart 1699. Hij ondertr. Leiden 20 juni 1695 met **Maria Holswijk**, geb. Oudewater 31 maart 1672, overl. 27 december 1730, begr. (Hooglandse kerk) tussen 30 december 1730 en 6 januari 1731, dochter van N.N. Holswijk en Gijsberta Speyers.

Kinderen uit het huwelijk:

1. PIETER, volgt Vd.
2. JACOBA, geb. 28 juli 1699, ged. (Pieterskerk) 29 juli 1699 (Maria is in deze aantekening weduwe van Jacob Sandra), doopget. Leiden 17 januari 1768 bij Sara Jacoba Sandra, begr. Leiden (Pieterskerk) tussen 3 en 10 juli 1790 (impost f 30,-). Zij huwde 1e Leiden (Hooglandse kerk) 3 april 1735 met Cornelis Kerkhoven, wedr. van Gerritje Knottens, vleeshouwer, ged. (Hooglandse kerk) 24 augustus 1704, overl. 26 december 1747, begr. Pieterskerk tussen 30 december 1747 en 6 januari 1748. Cornelis is zoon van Adriaan Kerckoven en Susanna van Oostduyveland. Zij huwde 2e Leiden (Pieterskerk) 5 mei 1749 met Hendrik Verdegaal, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 2 en 9 augustus 1760.

Vd. **PIETER JACOBSZ. SANDRA**, geb. 6 april 1697, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 7 april 1697, doopget. Leiden 17 januari 1768 bij Sara Jacoba Sandra, dekenfabriekur (1775), koopman (1781), overl. 17 mei 1781 (84 jaar oud), begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 19 en 26 mei 1781 (impost f 30,-). Hij ondertr. 1e Leiden 4 september 1723 (att. van de Hooglandse kerk op 19 september 1723 om tot Alphen te trouwen) met **Neeltje van der Bent**, begr. 'met haar kind' Leiden (Hooglandse kerk) tussen 20 en 27 december 1727. Hij huwde 2e Leiden (Hooglandse kerk) 24 mei 1729 met zijn nicht **Sara Sandra**, geb. Leiden 6 januari 1703, begr. Leiden (Pieterskerk) tussen 22 en 29 juli 1775 (impost f 30,-), dochter van Joachim Sandra (IVd) en Anna Coutrier.

Kinderen uit het eerste huwelijk:

1. APLONIA, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 13 juli 1724, begr. Leiden (Pieterskerk) tussen 19 en 26 augustus 1724.
2. GIJSBERTA, ged. Leiden (Pieterskerk) 10 december 1727, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 20 en 27 december 1727.

Kinderen uit het tweede huwelijk:

3. ANNA ELISABETH, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 9 september 1730, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 8 en 15 september 1731.
4. ANNA ELISABETH, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 1 maart 1733, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 29 mei en 5 juni 1734.
5. ANNA MARIA, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 19 april 1737, begr. Leiden (Hooglandse kerk) als jdr. tussen 6 en 13 december 1760 (impost f 60,-).
6. N.N., doodgeboren, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 18 en 25 oktober 1738.
7. MARIA CATHARINA, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 5 november 1739, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 3 en 10 februari 1742.
8. MARIA ELISABETH, geb. 2 juli 1743, ged. Leiden (Hooglandse kerk) 4 juli 1743, begr. Leiden (Hooglandse kerk) tussen 14 en 21 april 1787 (impost f 30,-). Zij huwde Leiden (Pieterskerk) 24 mei 1762 met haar achterneef Jan Pieter Sandra (VIIa).

IIIg. **ABRAHAM SANDRA**, geb. Sluis 10 april 1644, begr. als burger aldaar 15 september 1668. Hij huwde Sluis 29 oktober 1664 met **Anna van St. Aragon**, overl. voor 29 oktober 1690, wed. van Bartholomeus Jordaens. Zij hertr. Sluis 26 juli 1673 met Abraham Craye, j.m. van

Retranchement, schepen en burgemeester van Sluis. Hij krijgt 29 oktober 1690 attest. van Sluis naar Vlissingen om te trouwen met Maria van Pradellin, wed. van Nicolaes Hendriks.

Kinderen uit het huwelijk:

1. JOHANNES, ged. Sluis ca. juli 1665, begr. ald. 18 september 1665.
2. JOHANNES, ged. Sluis ca. november 1666, begr. ald. 17 november 1666.
3. Mr. ABRAHAM, ged. Sluis ca. januari 1668, studeerde vanaf 12 augustus 1686 rechten in Leiden, schepen van Sluis 1688-1689, verzocht maart 1697 de magistraat ald. hem, als 'vrijlaat' (ingeschrevene) van Sluis, aan te stellen tot pensionaris honoraris⁸⁷, werd 4 februari 1701 uit die functie aangesteld tot pensionaris van Sluis⁸⁸, ongehuwd begr. in het familiegraf in het kruis van de St. Janskerk⁸⁹ ald. 31 januari 1702.

Met dank aan de heren drs. G.J. Leeuwenhoek voor de Leidse aanvullingen en H.K. Nagtegaal voor de heraldische tekening.

NOTEN

1. Dr. R.B. Preud'homme van Reine, Kapers op de kust, Vlissingen 1991.
2. J.T.H. Verhees-van Meer, De Zeeuwse kaapvaart tijdens de Spaanse Successieoorlog 1702-1713, Middelburg 1986.
3. Dr. M. van der Bijl, Idee en interest, Groningen 1981.
4. Zeeuwse Bibliotheek, Coll. handschriften inv. nr. 1078f1, Spot en hekeldichten, blz.111.
5. C.B.G. 's-Gravenhage, Geslachtslijst Sandra opgemaakt in 1766 door Pieter Johan Macaré.
6. Nederlandse Leeuw 1948, kol. 71.
7. Kronieken 1993, nr. 2 blz. 60.
8. C.B.G. 's-Gravenhage, Fam. arch.Rethaan Macaré inv. nr. 1039.
9. A.R.A. 's-Gravenhage, Arch. Staten Generaal, nr. 5.518 I (lias adm).
10. R.A. Utrecht, Fam Arch. Des Tombe, inv. nr. 1130, test. Jasper Sandra.
11. Van Zeeuwse Stam, Genealogie Buteux, juni 1989.
12. W.S. Unger, Monumenten van Middelburg, Middelburg 1974, blz. 125.
13. R.A. Utrecht, Fam. Arch. Des Tombe, inv. nr. 1139 (Inventaris betr. de nalatenschap van Pierre Buteux).
14. R.A. Zeeland, Weeskamer Zierikzee, inv. nr. 227.1, nr. 1353 (nalatenschap Esdras Sandra)
15. R.A. Zeeland, Handschriftenverz. inv. nr. 847h (extract resoluties Wet en Raad).
16. R.A. Zeeland, Coll. Zeeuwse Genealogieën, nr. 60.
17. R.A. Zeeland, Archief Godshuizen, inv. nr. 1379 (Cohier 500e penning).
18. R.A. Utrecht, Fam. Arch. Des Tombe, inv. nr. 1133 (test. Jean en Jacoba Sandra).
19. Kronieken 1993, nr. 2, Macaré
20. R.A. Utrecht, Fam. Arch. Des Tombe, inv. nr. 1140 (test. Anna Sandra).
21. R.A. Utrecht, Fam. Arch. Des Tombe, inv. nr. 1141 (huw. voorw. Bustin en Sandra).
22. R.A. Utrecht, Fam. Arch. Des Tombe, inv. nr. 1137 (brieven van Anna Sandra aan haar moeder).
23. F. Nagtglas, Levensberichten van Zeeuwen, Middelburg 1890.
24. J.Th.H. Verhees-Vermeer, De Zeeuwse kaapvaart tijdens de Spaanse Successieoorlog, blz. 234.
25. J.Th.H. Verhees Vermeer, De Zeeuwse kaapvaart etc, blz. 149/150.
26. M.F. Lantsheer, Zeelandia Illustrata, Middelburg 1890.
27. M. van der Bijl, Idee en interest, Groningen 1981, blz. 330.
28. R.A. Utrecht, Fam. Arch. Des Tombe, inv. nr. 1145 (catalogus van een groote party curieuse schilderyen van voornaeme meesters).
29. Dr. M. van der Bijl, Idee en interest, Groningen 1981, blz. 110 en 286.
30. R.A. Zeeland, Fam. archief Snouck Hurgronje, Venlo 1924.
31. R.A. Utrecht, Fam Arch. Des Tombe inv. nr. 1107 (test. Sara Wilhelmina Sandra).
32. R.A. Zeeland, Weeskamer Zierikzee inv. nr. 227.1, nr. 1354.

33. R.A. Utrecht, Fam. Arch. Des Tombe, inv. nr. 1131 (acte van liquidatie).
34. R.A. Zeeland, Rekenkamer D. inv. nr. 6133, fol. 6 anno 1668.
35. R.A. Zeeland, Rekenkamer D, inv. nr. 6132.
36. R.A. Zeeland, Handschriftenverz. inv. nr. 847k (extract resoluties Weth en Raad te Middelburg).
37. R.A. Zeeland, Weeskamer Zierikzee, inv. nr. 227.1, nr. 1354.
38. N.H. Schneeloch, Aktionäre der W.I.C. von 1674, Nurnberg 1982, blz. 159.
39. N.H. Schneeloch, Aktionäre der WIC in 1674, Nurnberg 1982, blz. 251.
40. R.A. Zeeland, Archief Rekenkamer D, inv. nr. 2416.
41. N.H. Schneeloch, Aktionäre der WIC in 1674, Nurnberg 1982, blz. 164.
42. R.A. Zeeland, Fam. Arch. Matthias Pous, etc., inv. nr. 80.
43. R.A. Zeeland, Gedrukte notulen Staten van Zeeland 1682, blz. 117 en 123.
44. R.A. Zeeland, Arch. Godshuizen, inv. nr. 215 en inv. nr. 224.
45. Hannie Kool-Blokland, De zorg gewogen, Middelburg 1994 en R.A. Zeeland, Arch. Godshuizen, inv. nr. 212/224.
46. Dr. J.C. de Man, Regentenstukken toebehorende aan de Godshuizen, Middelburg 1899.
47. Dr. M van der Bijl, Idee en interest, Groningen 1981, bijlage 22.
48. R.A. Zeeland, Rekenkamer D, inv 4728.
49. R.A. Zeeland, Arch. Verheye van Citters, inv. nr. 2. nr. 64.
50. C.B.G. 's-Gravenhage, Fam. Arch. Rethaan Macaré, inv. nr. 1160 (brief David Sandra aan Hof van Holland).
51. Dr. M van der Bijl, Idee en interest, Groningen 1981, blz. 122.
52. C.B.G. 's-Gravenhage, Fam. Arch. Rethaan Macaré, inv. nr. 1160.
53. R.A. Zeeland, Arch. Verheye van Citters inv. nr. 2a, nr. 60.
54. Dr. M.van der Bijl, Idee en interest, Groningen 1981, blz. 275.
55. R.A. Zeeland, Fam. Arch. Matthias Pous, inv. nr. 80.
56. Zeeuwse Bibliotheek, Coll. Handschriften 78763 1078f1.
57. Zeeuwse Bibliotheek, Coll. Handschriften 1078f1, blz. 124 en blz. 166.
58. R.A. Zeeland, Arch. Verheye van Citters inv. nr. 2 nr. 64.
59. R.A. Zeeland, Arch. Middelburgse Comm. Maatschappij, inv. nr. 1595.
60. G.A. Vlissingen, Arch. Zeeuwse Eilanden inv. nr. 1480, fol. 74.
61. R.A. Zeeland, Fam. Arch. Matthias Pous, inv. nr. 80.
62. R.A. Zeeland, Rekenkamer C inv. nr. 44190.
63. Zeeuwse Bibliotheek, Coll. Handschriften 6376 1078f1, blz. 166.
64. H.M. Kesteloo, Stadsrekeningen van Middelburg, Middelburg 1881, deel j 144.
65. R.A. Zeeland, Arch. Middelburgse Comm. Maatschappij, inv. nr. 1595.
66. D.W.C en A. Hattinga, Kaart van het Eyland Walcheren, opgetekend in 1750.
67. R.A. Zeeland, Weeskamer Zierikzee, inv. nr. 227.1, nr. 1354.
68. R.A. Utrecht, Fam. Arch. Des Tombe, inv 1147 (nalatenschap Louise Sandra).
69. R.A. Zeeland, Gedrukte notulen Staten van Zeeland 1679 (Cornelis Klinckwerk 21 jaar).
70. R.A. Zeeland, Arch. Godshuizen, inv. nr. 9.
71. .Th.H. Verhees-Vermeer, De Zeeuwse kaapvaart etc. blz. 234.
72. Zeeuwse Bibliotheek, Coll. handschriften 6376 1078f1, blz. 108.
73. G.A.Vorsterman van Ooijen, De berenning van Aardenburg, Schoonhoven 1872, blz. 136 en Encyclopedie van Zeeland, Middelburg 1982.
74. G.A. Vorsterman van Ooijen, De berenning van Aardenburg, Schoonhoven 1872, blz. 38.
75. G.A. Leiden, Recht. Arch. inv. nr. 86 T 135.
76. G.A. Leiden, Recht. Arch. inv. nr. 86 V 86.
77. G.A. Leiden, Recht. Arch. inv. nr. 86, JJ fol. 166 (5-10-1752).
78. G.A. Leiden, Recht. Arch. inv. nr. 86 LL akte 52/104 (16-12-1757).
79. G.A. Leiden, Recht. Arch. inv. nr. 86 OO, fol. 144.
80. F.A. van Lieburg, Repertorium predikanten Dordrecht 1996.

81. Th.H. Lunsingh Scheurleer e.a., Het Rapenburg, Leiden 1986, IV 118.
82. R.A. Zeeland, Arch. Staten van Zeeland, inv. nr. 1674, fol. 102v.
83. G.A. Leiden, Nots. P. Bezenet nr. 45 fol 5/18 (nalatenschap Abraham Sandra).
84. G.A. Leiden, Recht.Arch. inv. nr. 86 RR fol 11.
85. Th.H. Lunsingh Scheurleer e.a., Het Rapenburg, Leiden 1986, I 379.
86. G.A. Leiden, Nots. P. Bezenet 45 5/18.
87. R.A. Zeeland, Arch. Het Vrije van Sluis, inv. nr. 295.
88. R.A. Zeeland, Arch. Het Vrije van Sluis, inv. nr. 256.
89. R.A. Zeeland, Gen. Afschriften nr. 166.

A.C. Macaré, Vlissingen

E-mail adres: emac@zeelandnet.nl